

Collegial=Lidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 41. Den 12 October 1799.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.

Cancelliesaadere og Expeditions-Sekretærer i det danske Cancellie.

Fovgivninger.

Under 4 October d. A. er udfærdiget en Forordning, som befaler, at Laugretterne i Norge skulle herefter, ved ethvert Rettergangsmøde, underskrive Ting-Protokol-
sen, tilligemed Dommeren; og at derimod deres For-
seigling paa Doms-Akter og Tingsvidner skal være af-
fasset. Dens væsentlige Indhold er følgende: At da
det er blevet Hs. Majestæt forestillet, at Dommers og
Tingsvidners Forseigling af Laugrettet, som er befalet
i N. L. 1 — 5 — 20 — og 1 — 7 — 5 —, baade
er forbunden med endeel Vanskeligheder, formedelst Ak-
ternes Omsendelse, og at derved tillige foraarsages Op-
hold i disses Udfærdigelse, fornemmeligen i de Egne,
hvor Underdommernes Distrikter ere vidtløftige, saa at
Laug-

Laugrettesmændene boe langt fra hinanden, og endnu længer fra den vedkommende Sørenskrivers Bopæl; ligesom det og undertiden kan hænde, at disse Mænd, naar Akter sendes dem, til Forseigling, ikke findes hjemme, fordi deres Næringsveie eller andre Sysler have kaldet dem til at gjøre Reiser andetsteds; saa ansees det gavnligt, at bortrydde den Hindring, som derved forvoldes i Rettens hurtige Pleie; dog paa saadan Maade, at Lovens Piemærke, nemlig Betryggelse for de udstændende Akters Rigtighed, ikke sættes ud af Sigte. Og da Kongen finder, at denne Betryggelse ikke alene kan opnaaes med fuldkommen Visshed, naar Laugrettesmændene, ved enhver Sessions Slutning, underskrive Tingprotokollen, tilligemed Dommeren; men at saadan Bekræftelse om Sandheden og Rigtigheden af det, som deri er anført, endog da kan af dem gives med større Sikkerhed, end naar de, efter nogen Tids Forløb, forseigle Akterne; efterdi det er muligt, at de paa den Tid ikke kunde nøiagtigen erindre alt hvad der, i enhver Sag, ved Retten har været foregaaet; saa besales:

At Laugretternes Forseigling paa Doms-Akter og Tingsvidner skal herefter være affkaffet; derimod skulle Laugrettesmændene, hvad enten de have Stæde i Retten, som Meddomsmand, eller, som Vidner, underskrive Protokollen, tilligemed Dommeren, ved ethvert Rettergangs-Mødes Slutning; og dersom nogen af dem ei kan skrive, skal han,

i dets

i dets Sted, tegne sit Boemærke i Protokollen, til Bekræftelse om Sandheden af det, som deri findes anført. Ved Akternes Udstedelse, skal Dommeren derefter paategne, at samme ere overensstemmende med Protokollen, og at Laugrettesmændene virkelig deri have underskrevet det, som i Akten, under deres Navne, findes anført; hvilken Paategning skal have Troværdighed, og give den saaledes udfærdigede Akt fuldkommen Gyldighed, i dens Form.

Samme Dato er udfærdiget en Forordning, som befaler, at, naar de Vedkommende ei kunne træffe mindelige Foreeninger om Leie, for strandet Gods Beskyttelse, skal samme bestemmes af Amtmanden. Dens væsentlige Indhold er følgende: At da Hs. Majestæt har taget i Overveielse, at den Huusleie, som, i Forordningen af 21 Marts 1705, dens 17de §, er fastsat, at skulde betales af indstrandet og bjerget Gods, ikke er forholdsmæssigen bestemt; efterdi saadan Leie derved ansættes, for de første 3 Maaneder, til 12 Sk. af hvert 100 Rdlr., som de strandede Varer have kostet, uden Hensyn til det større, eller mindre, Rum, Varerne kunne indtage, eller til disses øvrige Beskaffenhed, af Tyngde, Fugtighed, og andre Omstændigheder, som, efter Viljighed, burde komme i Betragtning, ved at bestemme

Beta-

Betalingen, for deres Bevaring; ligesom det og af de Lovkyndige ansees tvivlsomt, om det er Forordningens Mening, at de fornavnte 12 Sk. af 100 Rdlr. skulle betales for alle 3 Maaneder, tilsammentagne, eller for hver Maaned; Saa har Allerhøiøstsamme besluttet at afhjælpe disse Mangler i hiin ældre Lovgivning. Og da Kongen i øvrigt finder det retsærdigt og billigt, at Huuseleie af bjergede Varer, bør rette sig efter det større, eller mindre, Rum, som disse indtage, og den større eller mindre Uleilighed, som Huusleieren derved forvoldes; Saa befales, at, naar de Vedkommende ikke i Mindelighed kunne træffe Forening om Leien, for strandet Godsens Bevaring, da skal Amtmanden, i Analogi af D. og N. L. 4 — 4 — 2, bestemme samme, efter Villighed og hvert Steds Lelighed og locale Bestaaffenhed.

Med Forordningen om Forligelses-Indretningen for Norge af 20 Januar 1797 dens 22, 23 og 24 §§., er følgende bestemt: § 22. "Saa snart nogen Besværing eller Anmældelse om Klage er indkommen, udstæder den Kommissarius, der har imodtaget samme, strax en skriftlig Seddel, hvorved begge Parter indvarsles at møde, til en vis Tid. Dersom Klageren ikke boer eller opholder sig i Distriktet, indkaldes hans Fuldmægtig, eller den, som, paa hans Vegne, har fremsørt Besværingen. Denne Varsels-Seddel leveres Klageren, som besør-

befører den forkyndt for den anden Part, og derefter fremlægges den selv for Kommissionen." § 23. "Forkyndelsen skeer ved de, i ethvert Sogn, bestykkede Stevne-Bidner, hvilke, paa den i Forordningen af 3 Juni 1796 foreskrevne Maade, bekræfte skriftligen, at samme af dem er forrettet. I øvrigt tilkommer den, som indkaldes, 4 Dages Barsel." § 24. For Indvarslingen betales til hver af Stevne-Bidnerne 12 Sk.; men dersom Klageren er fattig, nyde de ingen Belønning."

Da det nu ved Skrivelse til det danske Cancellie er blevet foredraget, at det med Indkaldelserne til Forligelses-Kommissionerne udi et af Amtene i Danmark, i Almindelighed forholder sig saaledes: at Forligelses-Kommisfarierne tilsende Herredsfogderne og Birkedommerne Indkaldelsen, og disse lade den igjen ved Sognebud befordre til vedkommende Stevningsmænd, hvilken Forkyndelses-Maade medfører mange Uleiligheder, eftersom det baade er en Byrde for Sognernes Almue, og Indkaldelserne derover næsten aldrig fremlægges i Kommissionen. Saa er det, paa Grund heraf, ved Reskript, til samtlige Øvrigheder i Danmark, under Gaars Dato, fastsat: at ovenansførte, i Henseende til Indkaldelser, i Forordningen af 20 Januar 1797 § 22, 23 og 24, for Norge, gjorde Bestemmelser, ogsaa skulle gjælde som almindelig Regel for Danmark: alene med den Forandring, at de bestykkede Stevne-Bidner ikkun skulle nyde hver 6 Sk.

Da Helsingør, af alle Steder i Danmark, meest er udsat for smitsomme Sygdommes Indbringelse, formedelst den store Mængde Skibe, som fra forskjellige Lande komme dertil, og som sædvanligen bringe de Syge, som de ved Ankomsten have inden Borde, i Byen for at faae dem helbredede, og det derfor er nødvendigt, mere der, end paa mange andre Steder, at have Opmærksomhed derpaa; men saadanne i Land bragte Syge kunne, naar Sygdommen virkelig er smitsom eller blot hidfig, ved at indlægges hos fattige Folk i smaae Bærelser, hvor Reenlighed og andre Forsigtigheds-Regler ikke kunne iagttages, letteligen meddele deres Smitte til Husets Beboere og derafra videre; saa er det, efter Stads-Physikus Doct. Mezas Forslag, og Collegii Medici Betænkning, ved Reskript til Stiftamtmanden over Sjælands Stift, under Gaars Dato, paalagt alle i Helsingør praktiserende Læger, at de, naar de kaldes til nogen i Land bragt Syg, hvis Sygdom er smitsom, da strax skulle tilmelde Stads-Physikus denne Syges Tilstand, i hvilket Huus han ligger, og, om de formode, han der kan helbredes uden Fare for Smittes Udbredelse, da Stads-Physikus derpaa skal bestemme, om den Syge kan blive der, eller bør indlægges i det saakaldte Øresunds og Helsingørs Syge-Hospital; og dersom vedkommende Læge forsømmer saaledes at melde det Fornødne og Sygdommen derved meddeles til nogen anden der i Byen, da bør han derfor sættes under Tiltale.

Under 29 Sept. indfaldet er fra Politimesteren i Kjøbenhavn indkommen følgende Forespørgsler:

- 1) Om det Tilsyn, som paalægges Politimesteren i Kjøbenhavn i Henseende til de her udkommende Skrifter, alene skal strække sig til dem, som udgives i det danske og tydske, der begge kunne ansees som Landets Sprog? eller om dette Tilsyn maaskee tillige skal omfatte hvad der i andre, det være sig døde eller levende Sprog, maatte udfomme?
- 2) Om Forordningens Bestemmelser ogsaa maatte være at anvende paa nye og usforandrede Oplag af Skrifter, hvilke for sammes Betjendtgjørelse ere udfomne, og i Særdeleshed paa de deriblant, som i første Udgave bare Forfatterens Navne, og altsaa tilforn, i Folge Reskriptet af 3 Decbr. 1790, ikke skulde af Bogtrykkeren indleveres til Politimesteren?
- 3) Om Udladelser i Indlægge til Retterne, naar saadanne Indlægge enten for sig, eller i Forbindelse med de Sager, de vedkomme, bekjendtgjøres ved Trykken, kunne betragtes som Gjenstande for Politimesterens Opsyn, saafremt det med verificerede Udskrifter fra Retterne bevises, at de aftrykkes saaledes, som de ere fremlagte? eller: om saadanne Skrifters Bedømmelse og de i Henseende til dem gjørende Foranstaltninger alene bør ansees at vedkomme den eller de Retter, hvorunder Sagens Paafjændelse henhører?
- 4) Om Ansøgninger til Hs. Majestæt, hans Kollegier
eller

eller andre Embedsmænd, hvad enten Originalen dertil foregives at være indleveret paa behørigte Steder, eller ikke, maae, naar de indeholde Besværinger, tilstedes udgivne ved Trykken, forinden Manuscriptet til vedkommende Departement har været indsendt, eller om disse skulle behandles lige med andre trykte Skrifter?

- 5) Om Politimesteren, naar Forfatter eller Oversætter i det Tilfælde, som Forordningens 8de § omtaler, nævner sin Hjemmel til det af ham Fremførte, er beføiet til at afødske ham Beviis for dette Opgivendes Rigtighed, og indtil denne Hjemmel beviisliggjøres, eller nærmere Forholds-Ordre er erhvervet, at standse Skriftets Udsalg?
- 6) Om det, naar Beskyldninger af saadan Bessaffenhed, som § 10 ommælder, fremsføres mod kongelige Embedsmænd, er Pligt for Politimesteren, eller maa-see for Embedsmændenes Foresatte, at indberette det Passerede til vedkommende Kollegium, og om Skriftets Udsalg i første Fald skal standses indtil nærmere Resolution er falden?
- 7) Om det ikke, siden ingen herester i Følge Forordningens 15de § maa udøve Bogtrykkerkunsten uden dertil at være privilegeret, og siden Bogtrykkere intet Læg have, hvorfra Efterretning kunde indhentes, maatte være nødvendigt, at det i de udsærdigende Privilegier udtrykkelig paalagtes Vedkommende, at mæl-

de sig hos det Steds Politimester, hvor de agtede at nedsætte sig, og at forevise de dem meddeelte Privilegier, forinden dem tilstedes at benytte sig af samme?

8) Om den Befaling, som indeholdes i Forordningens 20de §., skal ansees at gjælde ethvert Manuscript fra de Forfattere, hvilke, i Overeensstemmelse med bemældte Forordning, ere kjendt skyldige i Misbrug af Trykkefriheden, endog om det maatte overstige den i 26 §. omtalte Sterrelse, eller om den ikkun er at anvende paa Afhandlinger, der ei udgjøre mere end 24 Ark?

9) Om den, i Følge 21de §., offentlig bekjendtgjørende Advarsel om at aflevere Exemplarer af paatalte Skrifter, ikke i Almindelighed paaligger den Ret, hvor Sagen paatales?

10) Om Politimesteren i Kjøbenhavn, paa Grund af Forordningens 23 §., kan ansees forpligtet til Opsyn med de uden Landet trykte og hertil indbringende Bøger? og om dette, efter Analogien af den 24de §., skal strække sig til Bøger i det danske Sprog alene, eller maaskee til flere?

11) Om det, da Skrifter af nogen Vidtløftighed, skiont de endog kunde udgjøre en sammenhængende Deel, undertiden trykkes i forskjellige Officiner, i Analogie af Forordningens 26de §., paaligger enhver Bogtrykker, som maatte have dermed at bestille, paa lige Maade, som i Henseende til andre Skrifter befales,

at indlevere det Pensum, der hos ham er blevet fuldført, naar samme ikke overstiger den fastsatte Størrelse af 24 Ark? eller om, i saa Fald, denne Pligt ikkun vedkommer Forlaggeren af det Hele, saafremt dette tilsammentaget ikke overgaaer den bestemte Størrelse? Endelig

- 12) Da ikkun nogle Foranstaltninger i de Sager, som reise sig af Trykkesfrihedens Misbrug, efter Forordningen af 27 Sept. 1799, vedkomme Politiet, men Sagens egentlige Behandling, som hidindtil, efter Reskriptet af 3 Decbr. 1790, henhører til det ordinære Forum, saa spørges: om, i det mulige Tilfælde, at en Bogtrykker eller Forlagger (som efter Forordningens 17de §. kunde ansees pligtig at indestaae for Forfatterens Tilstedeblivelse) maatte, til sin Sikkerhed, finde det fornødent, at benytte sig af det Beneficium, som Lovens 1 — 23 — 7 forunder den, der er sat til Vorgen, ikke den hos Øvrigheden requirerede Assistance, isald den endog begjærtes for Sags Anslag, bør gives af Kongens Foged, og ei af Politimesteren?

Derpaa har Hs. Majestæt den 4 i d. M. allernaadigst afgivet følgende Resolution:

- 1) At, da Forordningens 26de §. gjør det til Pligt for Politimesteren, at indsende til Cancelliet alle saadanne
- Stris.

Skrifter, som kunne vorde Gjenstand for Justitsvæsenets Opmærksomhed, og paalægger Bogtrykkerne, at tilstille denne Embedsmand et Exemplar af ethvert Skrift, som ei udgjør mere end 24 Ark; saa er det en Følge af disse bestemte og klare Ord, at Politimesterens Tilsyn ikke er indskrænket til det, der trykkes i det danske eller tyske Sprog alene.

2) Da et Skrift, hvis Indhold er strafværdigt, ikke forandrer sin Natur, fordi det, af Mangel paa fornøden Opsigt, hidindtil har undgaaet Justitiens Paatale; og, da det er Bogtrykkeren paalagt, at sende Politimesteren et Exemplar af Alt, hvad der herefter vorder trykt, uden at Lovgivningen gjør nogen Undtagelse, i Hensigt til nye Oplage; saa følger deraf, at Forordningens Bestemmelser ogsaa ere anvendelige paa disse.

3) Ligesom Forordningen ikke indrømmer nogen Undtagelse i dette Tilfælde, saa vilde det ogsaa aabne Vej til at eludere dens Bestemmelse og dens Mærke, dersom det skulde være tilladt, under Navn eller Form af Indlægge til Retterne, at øve Forbrydelse imod hiin Lovs Forrifter. Især kunde da en Forsatter, som var tiltalt for Misbrug af Trykkefriheden, have Udgang til at lade trykke i sine Indlægge de strafværdigste Perioder af det Skrift, for hvilket han var sat under Tiltale, uagtet Skriftet selv var blevet taget under Politimesterens Bevaring, i Følge Forord-

ningens 2de §., paa det at Udbredelsen og Rundgjørelsen af dets Indhold kunde afværges, saafremt samme ved Dorn blev kjendt strafværdigt. Heraf flyder altsaa, at Indlægge til Retterne høre under Politimesterens Opsigt, naar de ved Trykken udgives, og at Forordningens Bestemmelser ogsaa ere anvendelige paa dette Slags trykte Skrifter.

- 4) I Henseende til dette Spørgsmaal gjælder den samme Regel, som indeholdes under No. 3.
- 5) Det følger af sig selv, at Politimesteren er berettiget til at handle saaledes, som omspurgt.
- 6) I dette Tilfælde bør Politimesteren strax indsende Skriftet til Cancelliet, men ikke standse Udsalget inden han dertil faaer nærmere Ordre.
- 7) Dette vil blive iagttaget ved saadanne Privilegiers Udsærdigelse.
- 8) Forordningens 2de §. giver ikke mindste Anledning til at indskrænke Regelen. Det er en Følge baade af Lovgivningens Aand og dens Bogstav, at ss. Bestemmelse bør efterleves, hvad enten Skriftet er lidet eller stort.
- 9) Denne Pligt paaligger Politimesteren.
- 10) Politimesterens specielle Tilsyn strækker sig i dette Tilfælde ikke til Skrifter, der ere trykkede udenlands i fremmede Sprog. I øvrigt skulle Boghandlerne være pligtige til, dersom der til Forhandling eller Udsælsse fra deres Boglader skulle komme danske Skrifter,

ter, der ere trykkede udenlands, strax at sende Politimesteren det første Exemplar, som af dem udgives, under den i Forordningens 26de s. foreskrevne Straf.

- 11) Bogtrykkerne bør bogstaveligen efterkomme Forordningens 26 s., og sende Politimesteren Alt, hvad der hos dem trykkes, naar samme ikke udgjør mere end 24 Ark, uden Hensyn til, at der hos andre kunde trykkes noget, som stod i Sammenhæng dermed.
- 12) Dette vedkommer efter Sagens Natur Kongens Fogeds Embede.

Da foranstorte kongl. Resolution, som under 5te d. M. blev meddeelt Politimesteren, ikkun ekstraktvis, og blot for en Deel fandtes indført i Aviserne, uden at den dertil givne Anledning var anmeldt, saa har Cancelliet under 8de dennes anmodet Politimester, at indrykke saavel sine Forespørgseler, som de derpaa faldne Resolutioner in extenso, hvilke ligeledes under Dags Dato ere bekendtgjorte samtlige Øvrigheder i Danmark og Norge.

Blandede Efterretninger.

Cancelliet har modtaget en Skrivelse fra Amtmanden over Bornholm, hvori han forespørger, om der kan være noget imod, at der af de engelske og russiske i Østersøen krydsende Krigsskibe, sættes i Land de ombord værende Syge, naar 1) de lægges i Talte nær ved en By, hvor de kunne faae hvad de maatte behøve, samt selv medbringe

bringe Teltene eller Seil, som dertil kunde bruges; 2) at enhver, som bliver sat i Land, kommer ubevæbnet; 3) at de staae under Landets civile og militære Øvrigheds Foranstaltninger, og forbindes til strængeste Orden, og 4) at Landets bestikede Regimentsfeldtjæf og Distrikts-Chirurgen enten begge eller hver af dem besales, at være tilstede, deels for at besigtige de Syge, som komme i Land, og deels for at paapasse, at saadan Orden bruges, at ingen udbrydende Epidemi kan være at befrygte. Efter at have herom ført Brevverling med det kongelige Departement for de udenlandske Sager, har førstnævnte Kollegium, under 19 f. M., tilskrevet bemældte Amtmand: at det, saavel hvad de politiske Forhold, som Landets egen Sikkerhed angaaer, finder Sagen at være af ham betragtet under den rigtige Synspunkt, og at de af ham gjorte Forslage, om de tagende Forholds-Regler, i Tilfælde som ovennævnte, synes at være aldeles hensigtsmæssige.

Under 10 d. M. har Cancelliet tilskrevet Kjøbenhavns Hof- og Stadsret, at foranstaltte Litteratus Georg Henrich Lund justitialiter tiltalt for adskillige af ham brugte Ubladelser i Skriftet: Gode Borgeres ædle Handlinger i Anledning af Ildebranden den 5 Juni 1795 dets 9 Binds 1ste Hæfte.

Paa General-Toldkammerets Forestilling har Hs. Majestæt, under 2 October d. A., allernaadigst befalede, at Stud. Chirurgia Thonning foretager en videnskabelig Reise til Kysten Guinea.

Under 2 October d. A. har Hs. Majestæt forundt, paa den ved Forordningen af 3 Mai 1797 § 4 paabudne Afgift af vestindiske og amerikanske Sukkere, indtil videre, en Kredit af 3 Maaneder, mod antagelig Kaution, naar samme af Toldbetjenterne forlanges.

Den 27 Sept. d. A. har Hs. Majestæt allernaadigst resolveret: at Materialforvalter-Tjenesten ved Sø-Quæsthuset i Kjøbenhavn herefter skal cessere, og i dens Sted af Direktionen for bemældte Stiftelse antages en Dekonomus, som paalægges de samme Pligter, hvilke have været paalagte den forhenværende Material-Forvalter Randrup, saavel i Henseende til Spiisningen som Inventariet m. v.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Det residerende Kapellani i Kallundborg, 400 Rdlr.

Under General-Postamtet: Postmester-Embedet paa Rongsberg.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 4 October er Kammer-Sekretær F. Stoud udnævnt til, som Pos
liti.

litimesterens Medhjælp, at igjennemgaae de i Tryk udkom-
mende Skrifter i Kjøbenhavn.

Under det tydske Cancellie: Den 4 October
er Raadmand J. Vieth i Haderslev i Naade entlediget
fra den ham hidtil betroede Vysoged Tjeneste sammesteds,
og Borgemeister N. Sørensen igjen beffikket tillige til
Vysoged der paa Stedet; Rand. Theol. F. P. Haven-
stein konfirmeret til Præst paa Helgoland.

Under Generalitetet: Den 4 October er den
ved det 1ste trondhjemske Infanteri-Regiment staaende
Regiments-Quarttermester og Auditor, Selmer, for-
undt Over-Auditors Karakter.

Under General-Toldkammeret: Den 2 Oc-
tober ere Over-Betjenterne ved Kjøbenhavns Told-
bod, A. Moll og M. Schmidt, i Naade entledige-
de med Pension; Konsumtionsfriver H. C. Mohl,
Maltmølle-Kontrollør J. Wølfert, og kongelig Fuld-
mægtig N. Pefenholt beffikkede til Havne-Kontrollører;
Havne-Kontrollør J. Hanssen til Konsumtionsfriver ved
Nørreport; Extra-Konsumtionsfriver H. Rosod til 3die
Maltmølle-Kontrollør, og A. Lind til Extra-Konsum-
tionsfriver i Kjøbenhavn; Udhavns-Betjenten paa Føl-
gersøen, J. Hejerdal, til Toldbetjent i Bergen.

Under Kjøbenhavns Magistrat: Den 30
September er forrige Klosterfriver ved det Harboeske
Enkefrue-Kloster, J. Wisning, beffikket til Archivarius
ved Kjøbenhavns Raadsfrue-Archiv, og E. Lepper til Klo-
sterfriver i hans Sted.